

List izhaja vsak petek

in velja s poštno vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrt leta 80 sold. — Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznani se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Avstrijska vlada pa Primorsko.

I.

Kaj je primorsko, posebno glavno mesto Trst za Avstrijo, ni treba veliko pojasnovati. Čeravno je Dunaj, zdaj deloma Buda — Pešta središče Avstrija, ostane vendar Trst s Primorskim Avstrije srčna žila. Podveži ali rani to, pa neha pozemeljsko življenje. Tako je tudi s Trstom in Primorskim. Avstrijska vlada je tudi vselej cenila važnost njegove, ter hotelo na vsak način si ohraniti to deželo; pa sredstvo, kojih se je posluževala in posluževati misli, so vselej diametralno nasprotna naravi in položaji primorske dežele.

Primorsko meji italijansko kraljestvo. Italija vedno preži na Trst in če dalje glasneje Primorsko za se tirja. Na Primorsko meri Nemčija. Prusu so naši ustavoverski Prusaki že davno naklonili avstrijske kronovine takraj Litave. Slep, v Nemčijo zatelebani avstrijski delajo se, kakor bi o tem nič ne znali. — Kako pa misli narod, ki na Primorskem stanuje? — Tukaj stanuje in biva večinoma od nekdanj slovenski narod; narod udan Avstriji z dušo in telesom. Primorski Slovenci, kakor vsi Slovenci, nočejo nič slišati ne o Italiji ne o Nemčiji, ravno tako ne o Rusiji. Slovenci dobro vedo, da morajo sčasoma poginiti, ako se Avstrija razruši. Zato hočejo oni na vsak način tudi proti volji avstrijske vlade, zjedinjeno, mogočno Avstrijo, pa na federalni podlagi.

LISTEK.

Spet nekaj jezikoslovskega.

(Konec.)

O tujkah ne bom več govoril, ker sem uže dovolj o njih v „Glasu“, vsaj za zdaj, pisal. Pa Beč namesti pri nas navadnega Dunaj mi je bilo vselej, in je še vedno, da ne rečem neprebavljivo, vsaj neugodno. Kedar premišljujem, kako naši Slovenci pohlepno roké stegajo za vsem, kar imajo drugi, hočem reči, da tako radi tuje besede, nam nenavadne, sprejemajo, ako ravno imamo svoje lastne, in mnogokrat prav dobre izraze; in kedar pomislim, kako je to meni zoperno, tedaj bi skorej verjel, da jaz nisem Slovenec. Slovenec se koj psprijatli s tujščino, čez to toži tudi dobroznani „Stari krajnec“; jaz se pa nikakor ne morem. Saj je uže kaj časa sem, od kar skoraj vsi Beč pišejo in govorijo, to je, vsi Mladoslavenci, za kterimi tu pa tam tudi kak Staroslavenc v isti oag zatrobi; in vendar meni — nu, kaj hočete?

Naravno bi bilo, ako vlada tudi noče pravična biti, avstrijskim narodom, da saj Slovence na Primorskem podpira, da jih italijanski duh, ki se tukaj vsiljuje in širi, ne zatire, in da saj ne pospešuje peščico Nemcev, ki so se tukaj vgnjezdili. Ali, avstrijske vlade do zdaj skoraj vse, izjeme so bile le male in kratke, zatira na vso moč slovenske Primorce in misli jih na milost in nemilost izročiti, če ne nemškemu saj italijanskemu žrlu; le Slovenci tukaj nimajo živeti!

Dopisi.

Na levem bregu Soče, 18. julija. — V letu 1865 je začel izhajati v Trstu poseben list, namenjen v. č. duhovščini Tržaško-Koperske škofije, in od tistih dob izhaja vedno vsaki mesec. Ker ima na čelu navadni pozdrav: *Curia Episcopalis Venerabili Clero etc. salutem!* imenujejo ga nekteri *simpliciter* „Curia Episcopalis“, prav za prav pa se ima imenovati, kakor stoji za zavitku vsacega tečaja „*Folium dioecesanum Tergestinum*“. Ne samo Tržaška škofija, tudi marsiktera druga škofija v Avstriji in zunaj Avstrije ima svoj *Folium dioecesanum*. Kar je drugod mogoče, moglo bi biti tudi pri nas, in ako se ne motim, Tržčani bi s takim listom, ako bi ga mi v Gorici imeli, se sklenili, in ga podpirali, tako bi en list bil za celo Primorje; in kakor je znano, *unitis viribus* dalo bi se krepkeje na noge postaviti. Tedaj med željami, (ali bodo tudi te le *pia desideria*?)

moremo tudi to razodeti, da udobimo kedaj svoj „*Folium dioecesanum*.“

Imé samo uže kaže, kaj bi imelo v takem listu vse biti: v prvi vrsti novosti iz Rima, kolikor one vse kristjanstvo sploh, in naše kraje posebno zadevajo, kakor so postavim papeževe *Allocutiones*, *Brevia*, *Constitutiones* itd.; v drugi vrsti stvari, ki zadevajo našo nadškofijo, pastirski listi, in razpisi našega milostljivega nadpastirja; domače cerkvene zgodbe v kratkem. V tretji vrsti pa sestavki, zadevajoči posebno praktično pastirstvo, liturgiko, cerkveno petje, cerkveno pravo, cerkveno zgodovino, verske in djanske nauke itd. to je, iz bogoslovja sploh.

Jezik lista bi imel biti latinski, kar terja ne le stvar sama, ampak tudi posebno okoliščine naših krajev, in celega Primorja. Kdor bi hotel kaki sestavek v tem listu na svetlo dati, in bi si ne upal latinski pisati, naj bi ga pisal v jeziku ali slovenskem, ali italijanskem ali pa v nemškem, in uredništvo bi uže poskrbelo za njegovo prestavo v latinski jezik.

Kar zadeva *modum existendi*, se vé da bi morali naročniki kje po dva goldinarja na leto zanj plačevati, saj tega je pri vsakem listu treba, in gotovo bi vsaki duhovnik to betvico na leto z veseljem za to stvar podaril.

Vse to tedaj bi se dalo lahko storiti; najtežja stvar je sam začetek, ali kakor bi naš Goričan rekel, l'implant. Naj bi veljavni moške se te stvari krepko popri-

starokopitnež sem! — to ime še vedno noče v glavo. Poglavitno mesto naše ljube Avstrije Wien Ogri Bees-Beč imenujejo, in ravno tako Turki. Ali so Ogri od Turkov, ali Turki od Ogrov to imé sprejeli, tega ne vem; bolj verjetno se mi zdi, da so Turki od Ogrov Beč sprejeli, ker so bili Madjari pred Turki v bližji dotiki z Avstrijo. Da so po tem takem tudi Hrvatje in Srbijani Wien Beč imenovali, ni se dokaj čuditi, zastran njih neposrednega občevanja z Madjari in s Turki. Toda pri vseh družih Slovanih, in teh vendar ni ravno malo, imena Beč za Wien zastoj iščete. Čehi in Moravljani s Slovaki vred, ki so temu mestu najbližej, pravijo mu Viden, Poljaci Wieden; Rusi pa Viena; mi Slovenci na Kranjskem, Primorskem, menda tudi na Koroškem — (na Štajerskem more biti, kakor v drugih rečeh, tako tudi v tej reči, posnemajo Hrvate in bližnje Madjare, da pravijo Beč) — pa govorimo vselej Dunaj. In jaz tudi ne vidim uzroka, zakaj ne bi smeli obdržati nam navadnega Dunaj? Ako bi vsi drugi Slovani Beč imeli, tedaj bi bil jaz prvi, da bi se besede poprijel; ali ker je tako, kakor

vidimo, ne morem za Beč glasovati, temveč ostanem trdno pri imenu Dunaj. Beseda beč (-bačva) naši Slovenci dobro poznajo, ali ta beseda jim pomeni mali sodič vina; Beč namesti Dunaja pa jim je neznano ime.

Tudi beseda žegen mi pade zdaj na misel. Smemo li govoriti in pisati žegen, žegnati itd.? Zakaj pa ne? Pa beseda ni slovenske korenike! Kolikajn besed imamo, ki niso slovenske, pa vendar tudi naj hujši „puristi“ je rabijo, zakaj ne tudi žegen? Diši nekako po nemškem Segen, to je res, pa kaj zato? Sicer pa ta beseda še nemška ni! Segen ni nič družega, kakor latinsko signum, segen pa signare. Glej Wolfov slovar. Naš žegen tedaj je prav za prav latinske korenine, in sicer tak, kakoršnega smo po Nemcih udobili. Tega pa mi ne bo nobeden tajil, da žegen in žegnati imajo in dobro poznajo vsi naši Slovenci, tedaj da ima med ljudstvom uže *jus praescriptionis*; na to, Čehi imajo to besedo kot ime in kot glagol, in nobenemu med njimi ni še na misel prišlo, to besedo ovreči: zakaj bi jo imeli popolnoma odpraviti? In gotovo

jeli, in predno si misliti moramo, stoji list na nogah.

To so moje misli in želje, in ako se ne motim, nisem sam jaz, tudi drugi so istih misli in želj, naj bi se le enkrat uresničile! V naj večji vročini, ki slabi naše moči tako, da smo k delu manje pripravi, in da v senci počivamo, brodijo nam po možganih vsakovrstne stvari, ktere se nam več ali manj važne zdijo, drugim pa morebiti ali nadležne ali celó zabavljive, tako da človek večkrat sam ne vé, ali bi svoje misli napisal, ali ne, ker ne vé, ali se ne bo ž njimi kaki Verweis zaslužil, ali pa kako pod nos udobil. Tako slišim, da je pisatelj nezdavnega sastavka o zvonéh, v „Glasu“ priobčenega, od neke strani zavržen bil, čes, da je neki gospodi razžaljiv. Za božjo voljo! če je taki nedolžni sastavek ktereга žalil, ki se pač objektivno drži, kdo si bo upal še kdaj kaj pisati?

Iz Mirna, 24. julija. (Nesreča — volitev župana.) — V petek 17. t. m. utopil se je v Ipavi tik Mirna Matija Grilj iz Rupe hoteč utapljačo se deklico rešiti. Revež skoči oblečen v vodo, vlovi deklico, porine jo naprej g. Hausnerju, ki je naglo za njim v vodo skočil, a sam se v globočino potopi. Nevarnost je bila tudi za g. H. velika, kajti le z veliko silo spravil se je iz valov rešilsi deklico. Še le za pol ure privlekli so iz motne Ipave truplo čvrstega 27letnega fanta. Škoda za korenjaka. Slava pogumnemu g. H., velikodušnemu fantu pak — večni mir i pokoj!

Dne 21. t. m. se je vršila volitev župana v Mirnu. Izvoljen je uže v četrto g. Scalettari se 10 glasovi nasproti 7 koje je dobil g. Ivan Faganel. Poštenjaka sta oba i težko je bilo voliti mej enim i drugim. Nadejamo se pak, da g. župan, znan kot pravičen i pošten mož, bode skrbel tudi za lepo slov. uradovanje v srenjskih opravilih. Smo Slovenci! Volitev je

ne vem, kaj bi v angeljskem češčenj na pr. za *benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui*, mi sicer imeli reči, da bipopolnoma to rekli, kar *benedicta* pa *benedictus* pomenita; morebiti blagoslovljena in blagoslovljen? ali to mi ne zadovoljuje. Blagoslovljena si med ženami je pač to, kar Marija v svoji visoki pesmi spoznava rekoč: „Glej, odsihdob me bodo srečno imenovali vsi narodi“ (Luk. I, 48.)

Ali *benedicta tu in mulieribus* je tudi razumevati tako, da je Marija med vsemi ženami najbolj oblagodarjena od Boga. Recimo tedaj ali blagoslovljena, ali blagodarjena, to in ono je dobro, pa vendar nikdar ne izreka popolnoma tega, kar žegnena si med ženami. Tukaj moramo uže staro, navadno besedo žegnena si obdržati, da z eno besedo rečemo to, kar ima latinska beseda *benedicta*. Tako tudi žegen obdržimo, in ne bodimo prehudi puristi, sicer bo treba še mnogo družih besed odpraviti. Koliko tujk imajo Rusi v svojem jeziku! in vendar veliko naših mladih hrepeni po tem severnem kolosu ali velikanu, tudi, kar jezik in pisavo zadeva. Glej Madjarjev list „Slavjan“. Koliko tujk ima Češčina, in vendar

vodil g. namest. svetovalec baron Rechbach sam i sicer, kar nam je jako dopadalo, vse v čistej slovenščini.

Na Slapu, 23. julija. — „Dominus vobiscum ne strada kruha, če je tudi gori vrh Peči“, prigovarja hribovski kmetič. Kedo bi poštenej duši zameril ta naivni aksiom, če pomisli, da uboga reva včasih nema s čem soli si kupiti ter Boga srcoma hvali, če mu le plehkkih oblic in vsednega zelja ne zmanjka. Duhoven pa vsaj za sol kak kebrček glešta in mu ni ravno sila oblic gruzti pa nezabeljenega zelja vse peštati, zato je pa tudi po mislih našega kmetiča — gospod kat'eksohén. Ni čuda, da se mu malo pod nos kadi, da ti gospodje skoraj splošno javdajo, da s pičlimi dohodki teško izhajajo v sedanjih trdih časih, ti gospodje, ki vendar nikoli — lačni neso! Po kmetovej kratkovidni trdbi je že črna suknja sama ob sebi čarodejni studenec neusahljive bogatije; duhoven biti pa na kupu bankovcev ali celo križavnikov ne sedeti, to je s predsodki okajenemu prostaku: *contradictio in terminis*. Pri vsem tem so pa vendarle opravičene pritožbe materijalno stiskane duhovščine vsaj toliko odmeva v višjih krogih najšle, da se je začela zadeva duhovskih plač pretresati. V ta namen se blezo že pridno zberajo dotični podatki, pojasnila, inštrukcije. Ali bomo na boljšem? Bog vé. Čudne vesti, ki sem jih te dni slišal, poparile so mi upanje zelo. Govori se, da so za našo nadškofijo trije razredi duhovskih plač nasvetovani; po tem načrtu bi udobivali duh. pomočniki 400 gld., kurati in vikarji 500 gld., župniki pa 600 gld. V primeri se sedajimi fasiojami kažejo te številke res nekako podvojene dosedanje duhovnijske plače; kajti duh. pomočnikom je bilo dosedaj navadno odkazanih po 210 gld., vikarjem 200—300 gld., župnikom 315 gld. Ali, ljubci moji! stopite k Bricu v klet, pa ponudite mu 4 gl. za kvinč vina; če bode nad pravo harmo-

se čudijo naši mlajši Slovenci ne samo češki politiki, ampak tudi češki književnosti, ter bi radi jo posnemali. Koliko tujk ima Srbščina in Hrvščina še tam, kjer ne bi bilo treba na pr. siguran, sigurnost, štampati, štamparija, trpeza, perivoj, da ne omenjam več tistih baš in barem, in tem enakih, in nobeden jih zastran tega ne psuje in ne zaničuje; saj ga ni enega samega jezika na svetu, da ne bi imel kake tuje besede. Potem takem delajmo, kar koli, čistimo jezik, kolikor hočemo, vsega ne moremo, ne smemo odpraviti. Kakor v vsaki reči, tako velja tudi v tej reči nasvet: *Ne quid nimis*. Ali naši prenapeti „puristi“ hočejo popolnoma vse iztrebiti, kar ne diši po slovenščini, še celo lastnim, posebno krstnim imenom ne prizanašajo, temveč je prekršče vajo, in kakšenkrat dovolj smešno. Ako vé kdo, kako se kliče poglavitno mesto na Ruskem, vedo gotovo Rusi sami; in kako mu pravijo? Sanktpeterburg govorijo in pišejo. Ne, to ni slovansko, kričijo naši novi modrijani, Petrovgrad se mora klicati. Oj bratje Rusi, pridite se k našim Slovencem učiti, kako morate vaše poglavitno mesto imenovati! Ako na dalje pogledam na imena: Ognjoslav, Vatroslav, Davorin, Dra-

nijo vseh vaših možganinih kolesec dvomil recite, da ga je še njegov stari oče po 2 gld. prodajal, kako, da on z dvakrat tolikim zneskom ni zadovoljen; videli bote, kako vam mož spleča vašo modrovanje, čuda, če ne bote prisiljeni naglo pogledati, kje je mojster luknjo v zidu pustil. Naše plesnjeve fassije so že po tri rodove stare, so iz onih časov, ko je šmarna petica na krčmarjevo mizo cvenknila, pa raco in puro in kuro pod kuhinjski nož spravila, pa polček parkrat k sodu črnega zapodila, pa je lastniku še srebern groš za slovo pustila. Ko bi se bile tedaj cena blaga in druge potrebščine od onih časov sem le podvojile, bi kar nič ne ugovarjal novo projektiranim duh. plačam; ker pa ne najdem nikake razmere med povišanjem kongrue in strahovito naraslimi kupi, nisem v stanu potrditi takovega načrta, ki nema nobene djanske podlage, temveč le tje v veter številke postavlja.

Naj se le uresničijo ti nasveti, zagotovim vas, da bote v dvajsetih letih od duhovna do duhovna memo pet praznih farovžev hodili. Absolvirani osmošolec se gotovo trikrat pomisli, preden stopi v bogoslovje, ki ga ima štiri leta pripravljati za stan, v katerem bi vsaj s prva skoraj stradati moral. Udobili bi še k večem v duhovski stan dušne trpine, katerim bi bile povsod drugod vrata zapahnjena, ali bi pa pastirstvo s temi zelo pridobilo, sodite sami. Tudi malo semenišče ne bode nasprotovalo grozečemu pomanjkanju duhovnov, dokler se jim materijalno stanje korenito ne zboljša; redilo bode mladenče lepo do osme šole, ki jo po tem, mesto v bogoslovje vstopiti, v posvetne službe upihnejo. Že dosedaj štejemo precej takih zgledov, ko imamo vseučilišča še daleč gori v Gradcu in na Dunaju; ko se pa enkrat bližnja univerziteti v Zagrebu odpre, bode nedvomno magnet višjih ved obilno naših mladenčev v hrvaško prvostolnico potegoval

gotin, Vekoslav, ki se pišejo namesti Ignaci, Martin, Karel, Alojzi, in kar je še več takih spak — (ne zamerite, da je tako imenujem!) — me vselej neka nevolja prevzame; tako tudi, kedar namesti naših domačih Lovre, Jože itd. berem po hrvaškem kopitu ustrojena imena Lovro, Josip itd. češ, tako bodo ljudje videli, da mi ne znamo samo svoje domače besede, ampak tudi nekaj hrvaščine. Tudi to kaže, kar sem zgorej rekel, da naši Slovenci svoje lepe besede zaničujejo, pa po tujih segajo; tuje jim je ljubše in slajše, kakor domače. Kdaj se bomo vendar enkrat spametili?

Pa zadosti bodi tudi tega žlobodranja za zdaj, saj vem, da so naši Slovenci, s hvalevrednimi izjemami, svojeglavni, posebno v jezikoslovstvenih zadevah; vsak trdi svojo, vsak hoče prav imeti, nobeden noče odstopiti od svojega mnenja, pač pa željno hlasi po tujkah in manj navadnih besedah, da le vsak kaj novega na svet povleče, in če ne z besedo, saj v djanji reči zamore: Kdo je meni kos? Toda, pst! — ne smem daleč iti s takim modrovanjem, da me kdo po nosi ne krene. Z Bogom!

Št. K.

in mnogo jih bode tudi potegnil. Upajte devetnajsetletnemu mladenču v današnjih šolah izobraženemu, toliko apostolske gorečnosti, da prevzame težko breme slabo plačanega duhovskega stanu, med tem ko mu zapeljivi svet bliščečo prihodnost obe-tuje ali vsaj živa domišljija posvetne služ-be z rožicami osiplja; jaz mu je ne upam; računim z resničnimi faktorji, ki so v rahlo človeško meso poviti, katerim tudi največje naudušenje za najzlahnejše ideale, nikakor ne posmudi skrbti za telesno blagostanje. Vdobe se redke izjeme, pa ravno, ker so izjeme ne morejo se jemati v poštev.

Meni pa res ne gre v glavo, zakaj bi ravno duhovne po plačah v najnižjo vrsto pehali tje med kancelske hlapce, mejne stražnike in žendarme (pa še le med prostake), saj so morali vendar vsi nižje, srednje in više šole dognati, kakor državni uradniki višjik razredov. Znabiti pa se jemlje ozir na negotove duhovne dohodke iz štol, mašnih stipendij, prostovoljnih daril od strani ljudstva? Ali, kolikor mi je znano, se pri organizacij državnih služeb neso uštevali dohodki raznih komisij, ki so po večem zdatnejši, kakor studenec postranskih duhovnih dohodkov, ktereja je uboštvo ljudstva že skoraj izsušilo, ki gotovo v nedolgem času popolnem vsahne; po nekterih duhovnijah je pa že zdaj do cela vsahnil. Vrh tega se bode radodarna kmetova roka čisto skrčila, ko bomo onih 400, 500, 600 iz denarnic potegovali; kmet poreče: kaj bodem gospodu dajal, saj ga plačuje cesar! kako pa? tega ne bode preiskoval. Taki ugovori se še sedaj slišijo po onih duhovnijah, kjer „gospode popolnem cesar plačuje“ t. j. kjer udobivajo velikanske svote 210 gl., ali 315 gl.

Če mislijo duhovne plače zares urediti, naj jih za dobro popravijo, ne pa polovičarsko zakrpajo. Naj že posamezne duhovnije svoje duhovne vzdržujejo ali naj denarnice duhovne izplačujejo, po mojih mislih bi v sedanjih časih duhovni pomočnik ne smel udobivati manj kot 700 gld., vikar ne manj kot 800 gld. in župnik ne manj kot 1000 gld.; kjer bi pa posebne krajne ali druge razmere tirjale, morale bi se, se ve da še primerne priklade dovoljevati, kakor imajo uradniki svoj draginjsk priklad itd. Vsaj toliko plačila tirjajo čast, pomen in butare duhovskega stanu, tirja dušni in posebno tudi materialni blagor katoliškega ljudstva.

Če pa naše opravičene tirjatve ostanejo le pia desideria in zares pridemo na 400 gld., 500 gld., 600 gld., tedaj bomo morali pa sami te plače povišati in sicer po najkrajši poti, če goldinarje zmenimo v novčice, po tem bodo strmeli kaplani, vikarji in župniki nad ogromnimi svotami 40.000, 50.000, 60.000 — novčičev. Saj smo bili že otroci v šolah tako modri, da smo materino šestiko v polovičarje zmenjevali pa dvanajst za šest udobili! To za danes, da vas preveč ne zdolgočim!

Ogled.

Avstrija. Vkljub mrzenju ustavovrskih listov in njenih patronov, poda se vendar Nj. Veličanstvo meseca septembra v

Prago. Mudil se bo tam 7. in 8. sept., potem gre k velikim vojaškim vajam. — Priprave na Hradčinu se že delajo. Nekaj bo se zgodilo glede porazuma s Čehi; ali pod sedanjim ministertvom in posebno dokler je Madjar Andrassy na krmilu, dasiravno je on minister le vnanjih zadev, ni še nadejati se ne, da se Čehi spustijo z vlado v pogovor, Čehi si nikakor ne zidajo že zdaj zlatih gradov, prevečkratov so že bili prevarjeni. Misli se tudi, da le zunanje nevarnosti silijo vlado k nekakemu porazumu. — Vse drugače pa bi bilo, ako Njih Velič. samo stvar sproži ter samo v roke vzame.

Avstrijskim liberalcem, se ni še posrečilo spraviti kakęga škofa pod ključ, kakor na Pruskem. Zaganjali so se dolgo v Linz-skega škofa zaradi one pridige v Kremsmünster-u ter so vlado pozivljali, klicati ga pred sodnijo. Pa do zdaj nismo še nič slišali o tem.

Vlada sestavlja zdaj predloge za deželne zборе. Določne sklepe bo postavila še le v začetku avgusta v ministerskem posvetovanji, potem ko se vrne min. Lasser. Državni zbor težko da se snide pred mesecem novembrom.

Glede Hauthalerja, tirolskega vikarja, kojega je morala bavarska vlada kot nedolžnega v Bismarkovem napadu izpustiti, misli vendar avstrijska vlada zadostenje tirjati od Prusije. Ko bi ne bili konservativni listi tega tirjali, ustavovrni pruski listi bi ne bili črhnilo o tem. Še tako le na tihem kaj bleknejo. Ko bi se bilo kaj takega pripetilo židovskemu capinu, se ve, da se je bil krik čez morje do Amerike razlegal.

Vojno ministertvo je razbilo pogodbo z velikim obrtnikom Skene-tom na Moravskem, ki je dolgo let monopol imel za izdelovanje vojaške obleke. Naklonili so mu bili to njegovi prijatli v drž. zboru. Ministertvo misli zdaj se pogajati z raznimi obrtniki. Nekaj je že ta korak, po nikakem pa ni to velikanski čin gener. Koller-ja.

Česko. Najimenitnejša novica je, da so Nj. Velič. pomilostili slavnega poslanca in urednika Skreyšovskija. Obsojen je bil na eno leto in do zdaj je prestal že 9 mesecev. Prosili so zanj Čehi že pred časom, pa zastonj. Morda ima biti zdaj to pomilostenje znamenje boljše prihodnosti s prihodom Nj. Velič.?

Moravsko. Grof Egbert Belkredi, ki je zgubil svoj mandat za drž. zbor, ker ni hotel tje po načelu čeških deklarantov, pri vnovič razpisani volitvi sam sebe kandiduje proti ali saj ne do zdaj s porazumom onih sedmerih federalcev, ki so šli v drž. zbor. Ali bo sedmerica protikandidata postavila, kakor pričakujejo ustavoverci, ni še gotovo.

Ogrsko. Drž. zbor še zboruje, — ko bi bilo brez škode davkoplačevalcev, naj bi v božjem imenu zboroval do sodnjega dne.

Stojkoviča, od nar. zbora izvoljenega patrijarha srbskega, krona neki ni potrdila, kar se vladni ogrski listi že dalj časa oznanjevali. Zdi se, da ogrska vlada ga ni hotela kroni v potrjenje predstaviti, da si se je Srbom nekaj časa dobrikala,

češ da je ž njim zadovoljna, boječ se narodnega moža. Kaj bo po tem nar. srbski zbor storil, ali bodo svoje mandate obdržali in drugega volili, ali pa bodo položili mandate, ugiba se le.

Vnanje države. — Kar počinjajo vladni organi in proticerkveni listi zdaj po napadu na Bismarcka, presega že vse meje. Ali so v resnici še tisto malo pameti porabili, veliko niso nikdar imeli, ali se le delajo tako, človeku se gnjusi nad takim početjem. Vse prekosi pa „Nordd. Allg. Z.“ — Bismarck-ov leibjournal; ona še vedno natolcuje vikarja Hauth., vso kat. stranko, celo papeža, češ da oni so se svojim nasprotovanjem krivi morilnega napada. Avstrijski „s v i n j a r j i“ (Sauhirten,) tako je nekdanj Bismarck sam imenoval avstrijske časopisje, ki njemu služi za cvenk) ne zastanejo prav nič za pruskimi. — In vlada avstr. pripušča, da se smejo lastni podložni tako sramotno obrekovati.

Francosko. — 23. t. m. je obravnavala nar. skupščina predlog Kas. Perier-a za stalno republiko in predlog Saint Croix-a za monarhijo. Oba predloga sta padla in prestopili so k dnevnemu redu. Tedaj ima ostati septennat Mac-Mahona nedotaknjen. Odkar je ministertvo se prenovilo, je desnica v postopanju edina. Vso pozornost one seje sta obračala nase sijajna govora Kas. Per., republikanca pa Broglie-ta, prejšnega ministra.

Španjsko. — Karliski dobro napredujejo, dobili so sopet nekaj topov. Ker so republikanci povsod tepeni, hočejo se znositi, da trosijo laži o Karlistični krvoločnosti in surovosti po svetu. Dorregaray, Kar. general pa je evropejskim vladam objavil zverinska početja republikancev ter z dokazi potrdil, da republikanci morijo brez milosti, zažigajo vasi, skrunijo žene, ropajo itd. kamorkoli pridejo, posebno po onih krajih, ki so sumljivi, da držijo s Karlisti. — Kralj Don Karlos VII. je objavil manifest, svoji kraljevi dostojnosti primeren. V njem zagotavlja kat. cerkvi njene neovrgljive pravice kakor tudi posameznim deželam historično pravo ter vabi vse Španjce, naj se mirno in brezskrbno njega oklenejo. — Zarad umorjenega pruskega častnika in ogleduha, žugajo Bismarck-ovci, maševati se. Tudi naša „N. freie (!?) Pr.“ pozivlja Bismarck-a, naj se potegne za tlačene(?) republikance. Ko je šlo za papeževe dežele, niso hoteli ti „svinjarji“ nič slišati o intervenciji.

Razne vesti.

— O slovesnosti tristoletnice v Dornbergu posnamemo iz dopisa od Dornberga, ki nam je pa prepozno došel, to: Cerkvena slovesnost dopoldne je trajala tri ure. Slovesni Govor je imel č. o. Evstah, gvardijan na Kostanjevici, sv. mašo je služil pa mons. dr. Jan. Hrast, pro. in vodja v centr. semenišči. Zvečer je bil okusno razsvetljen stolp farne cerkve; švigali so tudi umetni ognji. Dornbržani so v kratkem za to odločenem času veliko storili v povzdigo te slovesnosti. Slava jim!

— Jurij Caf, slavnoznani jezikoslovec in slovenski narodnjak, je pred tremi tedni bivajoč na Ptujem samega sebe se samokresom usmrtil.

Dokazano je, da se mu je že čez pol leta mešalo v glavi.

— Dr. Robič, dolgoletni profesor na vseučilišču v Gradecu, je šel v pokoj.

— „Soči“ se je v zadnjem listu zdelo potrebno, da občinstvu ponudi sopet nov dokaz svoje „fakinske“ kulture. — No, na to polje stopiti, da bi jej odgovorili primerno — in v tem bi ne bili v zadregi — nam se ne zdi častno. Mi prepustimo „fakinsko“ polje prav radi „blatovskemu“ listu. — Uboga šolska mladina, koji se vsiljuje **tak** kulturonosni (!?) list. — Čeravno so na oni listnici vsi „Sočini učenjaki“ kovali, ostane vendar v večer dokaz njihove pičle in še to plitve, ker mokarske in suppletovske učenosti.

— Mi svetujemo „Sočinemu“ uredniku (ali kaj? —) za danes to: Mesto da nastavlja „špijone“ (brez dvoma dobro plačane) okoli Mailingove tiskarne, naj raji od onih „blekov“ iz vladnega „dispositionsfonda“ nekaj več podeli svojim „učenjakom“ — so zelo potrebni.

Domače stvari.

(Baron Kübeck, c. k. namestnik v Gradecu) mudil se je včerajšni dan v Gorici.

(Na mnoga vprašanja) mojih prijateljev in znancev, zakaj sem poziv na naročbo na „Savinsko Vilo“ poslal samo v „Glas“, povem, da sem bil ono vabilo tudi „Soči“ poslal, a da se menda njenej previdnosti nij za dobro zdelo natisniti je. — Vrinila sta se mi v naglici dva slovnična pregreška, koja je nar brže tudi uredništvo le spregledalo.

Toliko v pojasnilo.

V Gorici sv. Ane dan 1874.

Janko Leban.

Poslano.

Opravični odbor banke „Slovenije“ je sklenil v seji 16. julija t. l., da skliče 17. avgusta t. l. izreden občen zbor, ter da predloži desetpercentno (10^{0/0}) doplačo na vsako akcijo.

Zavarovalna banka ima akcijskega premoženja čez 100.000 gld. in hrani zavarovalnega denara (vaglie) za prihodnja leta okoli 280.000 gld.; zavarovani kapital znaša blizu sedemdeset milijonov gld. Iz tega se vidi, da stoji družba na zdravi podlagi. Po dveletni skušnji smo vse nezgode, ki so bile nastale iz sklenjenih pogojev, iz postavljenih agencij (zastopništev) i. dr., srečno odstranili. Zdaj nas zguba ne more drugače zadeti, ko po nerazmernem ognji in mrjenji.

Omenjeno premoženje, ki je ob enem tudi reserva za premije (Praemienreserve), obstoji v dveh družbinah hišah, na kateri ne kaže jemati na posodo, in v raznih posojilih, ki se ne dajo tirjati vsak čas. Ako toraj nočemo delati dolgovi, moramo zahtevati kapital 70.000 gld., ki bo na razpolago pri vsakem primerljivi, ki bo služil v razširjenju zavarovanj, ki vtrdi bankino zaupanje in bo poročstvo srečnega napredka.

V Ljubljani 21. julija 1874.

Ravnateljstvo
prve občne zavarovalne banke „Slovenije“
v Ljubljani.

Jož. Debeutz Ravnika.

Iz Št. Mavra 26. jul. — (Volitev župana — podžupanov — „capocomun“ za 10 soldov.) — Starešinstvo v Podgori izvolilo si je za načelnika prejšnjega župana A. Klančiča. Mi ga pozdravljamo in odkrito rečemo, če že mora na vsak način stolovati župan v Podgori, smo nekako pomirjeni; kajti nismo bili brez skrbi, da ne bi kak sebičnež ali kedo manj sposoben važnega mesta zasedel. Nadejamo se, da njegovega delovanja vodilo bo le občinski blagor in ne vpljiv katerega koli si bodi; tudi pričakujemo, da si bo slovenskega uradovanja zmožnega tajnika priskrbel, ter v narodnem duhu posloval.

Za podžupana dobili so Podsobotinci M. Drufuko — Pevmanje pa, kakor govoré, izprosil so si Bar. T.(!) Če bo M. D. tako marljiv in pogumen, kakor je poštenjak, je pridobitev srečna. Cujemo, da je g. župana že za slovensko uradovanje interpeloval. Kar so tiče B. T., oprostite mi blagovoljno čest. čitatelj! da molčim. Zadostuje naj, ako pristavljam: Kar so hoteli, naj imajo. Dobro naj jim tekne!

Pri nas v Št. Mavru je marsikaj nenavadnega — kaj čuda! da je tudi izvolitev podžupana nenavadna. Na pr. drugod imajo občinske može, obč. očete — mi pa nimamo niti moža, niti očeta, tem manj starešino; ampak mladiča, kateremu mah komej brado zakriva. Lah je in stane le — 10 šoldov.

Kedo pa je ta izvanredna prikazen na motnem obnebi našega obč. življenja, in kako se je vrnil v občinski zastop? —

Evo! Mladič sliši na ime Giovanni(!) Fonzari in ima edino zasluženje, da je sin tukajšnega „flegarja“. V Gorici se je učil brati in pisati in šel radi posebnih imuh v Videm, kjer je gledal par let kako strojijo kože. Tega se je menda dobro nagledal, ker šel je potem v Trst za — „garzona“ v štačuno drogerijsko. A tudi tam ni imel fante obstanka, ker se je kmalu prišel domov.

Kako da ne! saj je tukaj rajski — lepo, obilo kruha, vina in družega božjega daru. Precartani Giovannin se je potem tukaj zabavljaj stikaje po gnjezdih, nastavlja je limanice in mreže koristnim pevkam; rasel in se razvijal telesno, enako onim, kateri nimajo družega posla. „Stari“ F. želel je vpeljati sinka v javnost.

Priliko dale so mu volitve. Po nasvetu nekega starega lesjaka, mu izroči v last koščič pašnika, od katerega plačuje sinko, — 10 soldov. — Sinko voli in je izvoljen, kakor pravijo naši Št. Mavrci, —*)

Da grofi 10 soldov — davkoplačevalca volijo, je v naši županiji naravno — ne uganem pa, če še toliko tuhtam, kaj je naklonilo modro starešinstvo poslati nam laško ničlo? — morda zato, da nismo boljšega vredni, ali — da mlada metla pomete cestne smeti, in drugo sodrgo, katero je pustil njegov oče, prejšnji župan. Da — modro starešinstvo! — To je naša živa želja, kajti premnogo trpeli so doslej naši interesi. Vi g. A. Kozianzig nekdanji župan, in vi g. Ernest Klavžar, nekdanji naš tajnik in dež. uradnik menda poznata našo še nezaceljeno rano! posebno Vi poslednji ste menda še par kebrov (da rečem po Vašem) zaslužili pri ranocelstvu — pravijo pa, da ste prav slabo lečili. Mogoče da se nam bo ponujala prilika, odgrniti to odejo!

*) Kaj ne, kaka izvrstna ideja! škoda, da nima g. „Dreusa“ Kozianzig odraslih sinov kako lahko bi si vkupil se svojim bogastvom obilo glasov. Pisatelj

V očigled takih razmer trebalo nam je moža povsem izkušenega, ki ima naše simpatije ter uživa zaupanja pri ljudstvu, ne pa človečeta, ki od II. in III. vol. skupščine še glasu ni dobil in nam je toliko kot muha v mleku priljubljen. — Je li to burka!? A. F.

Listnica uredništva. — G. dr. Costa-i v Ljub.: Vse v dobrem redu. Smo se pomotili. Ne za-merite! — G. pis. potop. črt. iz K. do K.: Pretrgali smo edino le za to, ker nadaljevanje nam ni prišlo za časa v roke. — G. dop. iz R.: Pismo. — Ostalim dopisnikom: Potrpajte.

Borsni kurzi na Dunaji 30. julija.

Enotni drž. dolg v papirju	69	90
„ „ „ v srebru	75	50
Drž. posojilo leta 1860	108	75
Akcije narodne banke	970	=
Kreditne akcije	234	50
London	110	25
Napoleon d'oro	8	83
Cekini	—	—
Adžijo srebra	103	90

OZNANILO.

Naznanja se s tem, da bode prihodnji somenj v Nabrežini kvaterni četrtek septembra, to je 17. imenovanega meseca, h kateremu somnju, ker je vselej prav živahen, slavno občins. uljudno vabi podpisano Županstvo v Nabrežini 26. jul. 1874. JOŽEF GRUDEN l.r.

Prodaja

OGRSKEGA VINA

na vedro (emer) po 40 bokalov,
BELEGA po gl. 9 do 13 vedro
CRNEGA „ „ 9 „ 13 „
v

Seppenhofer-jevi drogeriji
na Travniku
(nasproti nadškofijske kapele);
kjer je tudi založba
žganja iz ogrskih
tropin
po gl. 24 do 28 vedro (emer.)

Podpisani si čestita sl. občinstvu naznanjati, da je odrl v Devini zalogo bele morske soli in pravega istrijskega olja, kakor tudi vse može in otrobi.

Se nadeja, da p. n. gospodje, ki bodo blagovolili ga z naročbami počestiti, bodo vselej s tehto in s prav spodobno cero zadovoljeni. Na pr. podpisani daja može in otrobi po ravno isti ceni, koja je v

Št. Ivanskemu mlinu.

P. SARDOTSCH.